

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor la proiectul hotărârii Guvernului
pentru aprobarea proiectului de lege privind declararea utilității publice de interes național
a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași
(număr unic 351/MIDR/2022)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
I. Avizare/expertizare		
Ministerul Finanțelor	Obiecții și propuneri (recomandări)	
(Prima avizare – nr. 09/2-03/1266/745 din 03.06.2022)	Obiecții de ordin general și conceptual: Implementarea proiectului prevede alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat, însă, ținând cont că este imposibilă estimarea costurilor la această etapă, va fi necesară descrierea impactului economico-financiar potrivit Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, cu indicarea cheltuielilor (costuri detaliate) necesare pentru implementarea prevederilor noului act normativ, la elaborarea cadrului normativ secundar de punere în aplicare a proiectului de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău-Strășeni-Călărași. Astfel, cuantificarea cheltuielilor va facilita planificarea acestora în procesul de elaborare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM), în funcție de spațiul fiscal existent și prioritățile identificate de către Guvern. Respectiv, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale urmează să înainteze propuneri grupului de lucru sectorial pentru elaborarea CBTM, în scopul includerii acesteia în strategiile sectoriale de cheltuieli, ce vor fi prezentate Ministerului Finanțelor în conformitate cu calendarul bugetar.	Se acceptă. În anexa proiectului de lege s-au inclus suplimentar actualele pct. 21 și 22 în redacție, corespunzătoare previziunilor propuse privind cuantificarea cheltuielilor aferente procedurilor de expropriere și de despăgubire, precum și de planificare a resurselor bugetare acestor scopuri.
(Avizare repetată – nr. 09/2-09/6053 din 24.06.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
Ministerul Justiției	Obiecții și propuneri (recomandări)	
(Prima avizare – nu a prezentat aviz)	Obiecții de ordin general și conceptual:	

Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică (Avizare repetată – nr. 04/5814 din 04.07.2022)	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Cu titlu general, remarcăm dorința autorului proiectului de a stabili, prin intermediul proiectului de lege, o serie extinsă de derogări de la cadrul normativ general referitor la procedura de expropriere și de la alte domenii conexe.</p> <p>Cu toate că recunoaștem această particularitate a procedurii de expropriere reglementate deja și apreciem că este posibilă reglementarea distincției a unei proceduri de expropriere pentru anumite domenii particulare, care ar fi mai rapidă și mai simplificată decât cea reglementată de dreptul comun în materie, precizăm că nu susținem modalitatea pentru care a optat autorul proiectului în vederea atingerii acestor deziderate.</p> <p>O primă remarcă vizează un aspect ce a fost analizat și în doctrina din domeniu și care constă în aceea că actul juridic de declarare a utilității publice pentru lucrările de interes național, emis de Parlament în conformitate cu prevederile art. 6 alin. (1) lit. a) din <i>Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999</i>, nu poate fi considerat lege decât, eventual, din punct de vedere organic și formal (este emis de Parlament, după procedura legislativă), însă nu și material, și asta pentru simplul fapt că un asemenea act juridic nu este un act normativ: îi lipsește aplicabilitatea repetată, caracterul normativ, așadar. Altfel spus, el scapă clasificării tradiționale acte individuale – acte normative, nefiind nici personal (care își cunoaște destinatarii încă de la emiterea sa), nici impersonal (ai căror destinatari sunt determinabili după anumite criterii obiective cuprinse în conținutul actului), ci apersonal, referindu-se nu direct la persoane, ci mai degrabă la o situație juridică, particularii fiind afectați de un asemenea act doar indirect, prin emiterea altor acte administrative subsecvente acestuia (în cazul exproprierii, prin decizia comisiei care soluționează întâmpinările la propunerile de expropriere). Importanța practică a acestei observații rezidă în aceea că o „lege” de declarare a utilității publice nu poate modifica legislația în vigoare în materia exproprierii, trebuind să i se conformeze acesteia</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Autorul proiectului de lege privind declararea utilității publice nu modifică legislația în vigoare în materia exproprierii, dar propune o procedură, înținută ca fiind specială, ca urmare a distincției pentru lucrarea specifică de utilitate publică vizată în proiect, fără posibilitatea de a aplica (extinde) procedura propusă altor lucrări de utilitate publică. Procedura propusă include un singur aspect conceptual, ce ține de derogarea de la procedura stabilită de expropriere, care are drept scop neadmiterea tergiversării lucrărilor vizate în proiect, și care prevede aplicarea conceptului de înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate publică, a dreptului de folosință sau, după caz, a altor drepturi reale ale statului asupra bunurilor, dobândite sub condiție suspensivă privind plata despăgubirilor către expropriat.</p> <p>La data realizării condiției suspensive de plată a despăgubirilor către expropriat, se va înlocui termenul juridic pentru atribuirea de drept către domeniul public al proprietății statului a bunurilor expropriate.</p> <p>Din acest concept derivă și procedura propusă privind emiterea autorizației de construcție pentru lansarea lucrărilor, fără acordul autentificat notarial al coproprietarilor bunurilor imobile ale căror interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție. Urmare a efectuării înregistrării provizorii a drepturilor reale ale statului, se vor iniția lucrările de construcție în privința cărora a fost declarată utilitatea publică de interes național, cu desfășurarea în continuare a procedurii de expropriere a bunurilor în privința</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>cătoră a fost înregistrat provizoriu dreptul corespunzător al statului.</p> <p>Argumentările privind conceptul propus de procedură la expropriere s-au inclus în nota informativă la proiect.</p>
	<p><i>La proiectul de lege:</i></p> <p>1. În conformitate cu art. 51 alin. (6) și (7) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, alineatele sunt însemnate succesiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, luate între paranteze rotunde.</p> <p>Alineatul poate fi divizat în litere, care sunt însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. În cazul unei structuri complexe a actului normativ, alineatul poate fi divizat mai întâi în puncte însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză. La rândul lor, punctele pot fi divizate în litere, însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. În caz de necesitate, literele pot avea diviziuni care fie sunt însemnate succesiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de punct, sau exprimate prin cifre romane mici, luate între paranteze, fie sunt precedate de liniuță și încep din rând nou. Prin urmare, la art. 2 alineatele se vor enumera în forma enunțată (obiecție valabilă și la art. 8 din proiectul legii).</p> <p>2. La art. 6 și 7 se vor exclude cuvintele „la prezenta lege” pentru a asigura conformitatea cu art. 55 alin. (4) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, ce prevede că „În cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilă în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din același act normativ” (obiecție valabilă și pentru pct. 40 din Anexa la Lege).</p>	<p>Nu este relevant.</p> <p>Structura proiectului de lege este concepută în ordinea, în care fiecare articol poartă un caracter unitar, cu o singură normă, expus într-un singur alineat și, respectiv, proiectului nu pot fi aplicate normele privind divizarea articolului în alinate, conform clauzei din art. 51 alin. (5) din <i>Legea nr. 100/2017</i> cu privire la actele normative.</p> <p>Totodată, pentru art. 2 și 8 din proiectul de lege, care sunt concepute prin diviziuni, sunt aplicate normele reglementate prin art. 51 alin. (6) și (7) din <i>Legea nr. 100/2017</i> cu privire la actele normative, prin care s-a format succesiunea elementelor structurale ale articolului, după cum urmează: articolul, ordonat consecutiv și exprimat prin cifre arabe / litere, însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză / diviziuni, precedate de liniuță și începute din rând nou.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>S-au efectuat corectările la art. 6 și 7 din proiectul de lege și actualul pct. 49 din anexa la proiectul de lege, conform propunerii.</p>

Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ proponerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>3. Potrivit art. 7 se propune o procedură specială de expropriere aplicabilă lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău-Strășeni-Călărași.</p> <p>Recunoscând în principiu posibilitatea derogării de la cadrul normativ general referitor la procedura de expropriere pentru cauză de utilitate publică cu ocazia realizării unor lucrări particulare de utilitate publică ce reclamă o abordare mai flexibilă, trebuie totuși să precizăm că aceste derogări au o limită expresă, neputând fi contrare garanțiilor constituționale aferente procedurii de expropriere. În contextul dat, subliniem că art. 46 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova stabilește că „(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.”. Necesitatea existenței unei despăgubiri prealabile acțiunii de transfer a proprietății de la expropriat la expropriator este o condiție imperativă și unanim recunoscută la nivel doctrinar, dar și jurisprudențial (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții Constituționale nr. 69/1999 despre controlul constituționalității art. 14 alin. (2) din Legea cu privire la energetică nr. 152/1998) atât pe plan național, cât și pe plan internațional. În legătură cu aceste considerente, remarcăm că proiectul transmis în adresa ministerului conține un șir de prevederi care contravin acestei garanții (cum ar fi spre exemplu pct. 27, 28 și 29 din Anexa la lege. Necesitatea respectării spiritului art. 46 alin. (2) din Constituție implică faptul că exproprierea se pronunță întotdeauna sub condiție suspensivă, transferul imobilului în proprietatea publică a expropriatorului nefiind posibilă decât după îndeplinirea obligațiilor stabilite în sarcina sa, în special cea legată de plata despăgubirii.</p> <p>Menținerea prevederilor potrivit cărora exproprierea va preceda acordarea despăgubirilor pentru bunurile expropriate poate crea premisele teoretice pentru ridicarea unei excepții de neconstituționalitate, care constituie o garanție constituțională a drepturilor și libertăților conferite cetățenilor pentru apărarea</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>În nota informativă la proiect este inclusă justificarea procedurii propuse de înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate publică, a dreptului de folosință sau, după caz, a altor drepturi reale ale statului asupra bunurilor, sub condiție suspensivă, temeiul juridic de drepturi fiind instituit la data realizării despăgubirilor către expropriat.</p> <p>Totodată, procedura propusă de expropriere instituie un mecanism de eliminare la mod practic a riscurilor legate de eventuala degradare în abuz față de persoanele expropriate, cu încălcarea drepturilor constituționale la proprietate, pentru care s-a propus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instituirea și menținerea, pe întreaga perioadă de implementare a proiectului, a Mecanismului de soluționare a reclamațiilor (MSR), prin intermediul cărui persoanele afectate vor putea adresa întrebări, comentarii, sugestii, nemulțumiri și reclamații legate de implementarea Proiectului, în conformitate cu cerințele standardelor de mediu și sociale ale Băncii Mondiale (ESS1, ESS2 și ESS5). - instituirea prin hotărâre de Guvern (Actul de expropriere) a Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor <p>Adițional, în contextul recomandărilor expuse în aviz, în actualul pct. 1 al anexei la proiectul de lege s-a inclus instituirea de către autoritățile publice locale de nivelul întâi a Comitetului de monitorizare a impactului social (CMIS), care reprezintă o structură socială locală, neguvernamentală și apolitică, ai cărei membri sunt persoane din localitățile afectate de lucrările de construcție și care este creată în scopul asigurării participării</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>drepturilor împotriva unor norme contare Constituției, or, în cadrul acestui proces, Curtea va ține cont de principiul supremației Constituției și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului.</p> <p>În contextul acestor observații, remarcăm faptul că autorul proiectului nu intervine cu careva informații/motive pertinente care ar justifica această derogare excepțională de la cadrul normativ de bază. Remarcăm totodată faptul că o asemenea soluție este reluată de către autorul proiectului cu ocazia promovării mai multor proiecte de acte normative pe segmentul declarării utilității publice a unor lucrări și a exproprierii subsecvente a bunurilor (anterior aceasta regăsindu-se și în cuprinsul proiectului de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești (număr unic 518/MIDR/2021)). În legătură cu acest aspect, considerăm necesar a se remarca că proliferarea abordării potrivit căreia transferul dreptului de proprietate se realizează anterior plății efective a despăgubirilor către persoanele expropriate este o practică care ușor poate degrada la banale cazuri de abuz față de persoanele expropriate, acoperite prin intermediul unor norme legale derogatorii adoptate fără careva argumente rezonabile în acest sens și care nu vor fi susceptibile să oprească o eventuală constatare a încălcării dreptului de proprietate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Este deci inadmisibilă o „generalizare” a utilizării derogărilor de această natură cu ocazia promovării unor proiecte de acte normative în domeniul dat (reieșindu-se exclusiv din considerentul unei urgențări a procedurii de expropriere și a realizării lucrărilor pentru care se declară utilitatea publică).</p> <p>În toate cazurile, aceste derogări urmează a fi exhaustiv justificate în cuprinsul notei informative aferente proiectului de act normativ, ceea ce s-a realizat în cazul proiectului anterior (cu</p>	<p>comunității la procesul de monitorizare a impactului de mediu și social în perioada executării lucrărilor de construcție pe teritoriul localităților, al ofertei de suport, la nivel local, la funcționarea mecanismului de soluționare a reclamațiilor din cadrul proiectului și de asistență proprietarilor de terenuri afectați la exercitarea drepturilor în procesul de expropriere.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>numărul unic 518/MIDR/2021) și s-a omis în cazul de față. Acest fapt permite o analiză mai eficientă a motivelor care impun aparent adoptarea soluției consacrate de către autor în proiect, precum și a posibilităților de depășire a acestora. În continuare remarcăm că, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului există conceptul de „expropriere de facto”. Noțiunea respectivă a fost menționată de Curtea Europeană în cauza Sporrong și Lönnroth c. Suediei (cererile nr. 7151/75 și 7152/75, hotărârea din 23 septembrie 1982, §63). „În absența unei exproprieri formale (...), Curtea consideră că trebuie să verifice dincolo de aparențe și să investigheze realitatea situației reclamate. Trebuie stabilit cu certitudine dacă s-a ajuns la o expropriere de facto”. Exproprierea de facto, nefiind prevăzută de lege, constituie o încălcare a prevederilor articolului 1 din Protocolul adițional la Convenție. Noțiunea dată a fost reiterată și în alte spețe, bunăoară în Papamichalopoulos și alții c. Greciei (cererea nr. 14556/89, hotărârea din 24 iunie 1993, § 42), Brumărescu c. României (cererea nr. 28342/95, hotărârea din 28 octombrie 1999, § 76) ori Varnienė c. Lituaniei (cererea nr. 42916/04, hotărârea din 12 noiembrie 2013, § 52).</p> <p>Cu titlu de exemplu, este de menționat faptul că, în speța Papamichalopoulos și alții c. Greciei reclamații s-au plîns de împrejurarea că mai multe terenuri, ce pretindeau a fi proprietatea lor, au fost vreme îndelungată ocupate de marina militară greacă, aceasta ridicând anumite construcții și instalații pe acele terenuri. Instanța europeană a statuat în sensul că, pierderea totală a dreptului de a se folosi și de a dispune de terenurile în cauză, combinată cu eșuarea tentativelor de pînă la introducerea cererii de a remedia situația incriminată au fost de natură să producă consecințe grave pentru cei interesați, astfel încît se poate afirma că ei „au suferit o expropriere în fapt, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor lor”.</p> <p>Accentuăm, în cele din urmă, că „exproprierea de facto” reprezintă o noțiune autonomă în jurisprudența Curții Europene.</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Prin urmare, ceea ce la nivel național, prin prisma legislației interne, nu este considerat drept expropriere poate fi interpretat ca atare de către Curtea Europeană, calificând-o drept o expropriere de facto, luând în calcul varietatea spețelor examinate de către aceasta.</p> <p>Astfel, inițierea lucrărilor de construcție în privința căroră a fost declarată utilitatea publică de interes național, cu desfășurarea în continuare a procedurii de expropriere a bunurilor în privința căroră a fost înregistrat provizoriu dreptul corespunzător al statului (anterior plății despăgubirii) poate fi calificată ca o expropriere de facto.</p>	
	<p>4. La art. 9, atenționăm că, în conformitate cu prevederile art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. În cazul în care se urmărește reducerea perioadei de intrare în vigoare a noilor prevederi, proiectul actului normativ în cauză trebuie să respecte regulile instituite de Legea nr. 100/2017, și anume cele stipulate la art. 56 alin. (3), în temeiul căroră „Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective”. În acest sens, este necesară completarea notei informative cu argumente pertinente. Totodată, cuvântul „publicării” va fi succedat de cuvintele „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Nota informativă la proiect s-a completat cu argumentarea privind perioada intrării în vigoare a actului normativ.</p> <p>Art. 9 al proiectului de lege s-a completat conform propunerii.</p>
	<p>La anexa proiectului de lege:</p> <p>5. La pct. 1, menționăm că includerea definițiilor în actul normativ trebuie să se facă doar în cazul și în limita necesară pentru reglementarea cercului subiecților, drepturilor și</p>	<p>Se acceptă.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>obligățiilor acestora și a modului de exercitare a drepturilor și obligațiilor. Pentru atingerea acestui scop se impune imperios ca noțiunile să fie definite doar în cazul în care la momentul adoptării actului se constată că un termen este pasibil de a fi interpretat în mai multe sensuri și autorul actului normativ la etapa adoptării decide că nu trebuie să lase determinarea sensului exact al termenului în sarcina celor care vor interpreta și aplica actul normativ. Această regulă este aplicabilă și în cazul în care termenul este folosit în alt sens decât cel uzual.</p> <p>În acest context, menționăm necesitatea indicării în nota informativă a întrunirii condițiilor care impun definirea termenului în actul normativ, precum și a circumstanțelor care justifică definirea termenului în sensul propus de autori. În opinia noastră aceasta trebuie să se facă doar în situații excepționale, deoarece art. 71 alin. (4) al <i>Legii 100/2017</i>, care prevede că la interpretarea actului normativ trebuie să se țină cont de nota informativă care a însoțit proiectul, permite ca problemele care ar putea apărea să fi soluționate prin menționarea în mod expres în nota informativă a sensului în care urmează să fie interpretat un termen, deoarece aceasta ar permite să se atingă atât scopul limitării discreției celor care vor interpreta actul dar și scopul de a permite că actul normativ să fie aplicat și relațiilor sociale care se vor naște pe viitor și de care, evident, nu putea să țină cont autorul actului normativ.</p> <p>La noțiunea „Act de declarare a utilității publice de interes național” nu este indicată semnificația noțiunii dar se face referință la prezenta lege, prin urmare, propunem excluderea noțiunii enunțate.</p>	<p>Definiția menționată în aviz s-a exclus din actualul pct. 1 al anexei la proiectul de lege, conform recomandării expuse.</p>
	<p>6. În conformitate cu art. 52 alin. (3) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele pot fi divizate în subpuncte sau alineate. Subpunctele sunt însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză, și se evidențiază printr-o ușoară retragere spre dreapta de la alinierea textului pe verticală. Subpunctul poate conține</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La actualele pct. 3, 5, 19, 26 și 34 s-a aplicat sistemul de însemnare a subpunctelor cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză, conform recomandării expuse.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	diviziuni înseminate succesiv, de regulă, cu litere latine mici urmate de o paranteză. Dacă diviziunile punctului nu sunt înseminate cu litere sau numere, alineatele se evidențiază printr-o ușoară retragere spre dreapta de la alinierea textului pe verticală. Prin urmare, la pct. 3, subpunctele se vor enumera în forma enunțată (obiecție valabilă și pentru pct. 6, 20, 27, 35).	
	7. În scopul evitării paralelismului în legislație, dispoziția de la pct. 4 urmează a fi exclusă, or, aceasta este prevăzută la art. 3 din Legea nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic.	Se acceptă. Fostul pct. 4 din anexa la proiectul de lege se exclude, conform propunerii.
	8. La numărul Legii privind protecția patrimoniului arheologic prevăzută la pct. 5, cifrele „216” se vor substitui cu cifrele „218”.	Se acceptă. S-a efectuat corectarea la actualul pct. 4 din anexa la proiectul de lege, conform propunerii.
	9. În conformitate cu art. 54 alin. (4) din Legea nr. 100/2017, dacă este necesară preluarea unor termeni și sintagme noi din alte limbi, se indică și corespondentul acestora în limba română. Prin urmare, la pct. 11 noțiunea „census” va fi succedată de echivalentul acestuia în limba română.	Se acceptă. S-a efectuat completarea la actualul pct. 10 din anexa la proiectul de lege, cu corespondentul în limba română, conform recomandării.
	10. La pct. 16 se va specifica ale cui drepturi urmează a fi înregistrate. Totodată, menționăm că pct. 9 conține prevederi cu privire la înregistrare/înregistrare provizorie și/sau notări a dreptului de proprietate și/sau a altor drepturi de ale statului asupra bunurilor imobile. Astfel, se va examina oportunitatea comasării acestor două puncte.	Se acceptă parțial. S-a efectuat completarea actualului pct. 15 din anexa la proiectul de lege, cu specificarea drepturilor statului. Propunerea de comasare a actualelor pct. 8 și 15 din anexa la proiectul de lege nu este oportună din următoarele considerente: capitolul I este o expunere introductivă în procedura aplicată de expropriere, inclusiv prin pct. 8 se specifică responsabilitatea Guvernului privind înregistrarea bunurilor, pe când capitolul II descrie procedura de expropriere, autoritățile și entitățile antrenate procedural și responsabilitățile acestora, inclusiv prin pct. 15 se specifică obiectivele intervenției și autoritatea antrenată în procedura de înregistrare a bunurilor.
	11. La pct. 17:	Se acceptă.

Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>1) Cuvântul „Notificarea” se va substitui cu cuvântul „Notarea”, iar cuvintele „se va asigura” se vor substitui cu cuvintele „se va înregistra”.</p> <p>2) Se va preciza de către cine se va institui interdicția de înstrăinare sau grevare a bunurilor imobile prevăzute pentru expropriere și de către cine se va înregistra în registrul bunurilor imobile notarea interdicției de înstrăinare a obiectelor expropriate.</p>	<p>1) S-a efectuat corectarea la actualul pct. 16 din anexa la proiectul de lege, conform propunerii.</p> <p>2) S-a completat actualul pct. 16 din anexa la proiectul de lege, prin specificarea entităților responsabile pentru notarea interdicției de înstrăinare a obiectelor expropriate.</p>
	<p>12. La pct. 18, cuvântul „care” va fi precedat de prepoziția „în”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-a efectuat corectarea la actualul pct. 17 din anexa la proiectul de lege, conform recomandării.</p>
	<p>13. La pct. 20, din sintagma „legislația în vigoare” se vor exclude cuvintele „în vigoare” ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment (obiecție valabilă și la pct. 21).</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-a efectuat corectările la actualele pct. 19 și 20 din anexa la proiectul de lege, conform recomandării.</p>
	<p>14. Cu referire la derogarea expresă de la art. 12 alin. (1) lit. a) din <i>Legea nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții</i>, remarcăm că nu identificăm o rațiune practică pentru care aceasta a fost inclusă în cuprinsul proiectului de lege. Astfel, ținem să precizăm că prevederea de la art. 12 alin. (1) lit. a) din <i>Legea nr. 163/2010</i> stabilește că „(1) Autorizația de construire (anexa nr. 3) se emite de către primarul unității administrativ-teritoriale în baza cererii proprietarului (anexa nr. 31), în care se indică locul amplasării imobilului/terenului, în cel mult 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia. La cerere se anexează următoarele documente: a) acordul autentificat notarial al coproprietarilor de imobil/teren ale căror interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție și în perioada exploatării obiectului construit;”. Remarcăm că considerentele avute în vedere de legiuitor cu ocazia edictării normei de la art. 12 alin. (1) lit. a) din <i>Legea nr. 163/2010</i> (protecția eficientă a drepturilor patrimoniale ale</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Actualul pct. 29 al anexei la proiectul de lege enunță derogarea de la art. 12, alin (2), lit. a) din <i>Legea nr. 163/2010</i> privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și este o parte componentă a procedurii speciale propuse pentru a fi aplicată lucrărilor vizate în proiectul actului normativ. Argumentarea derogării este inclusă în nota informativă la proiectul actului normativ. Totodată, actualul pct. 27 al anexei la proiectul de lege prevede, că lucrările de construcție, în privința cărora a fost declarată utilitatea publică de interes național și pentru care se impune emiterea autorizației de construcție conform legii prenotate, se inițiază ca urmare a efectuării înregistrării provizorie a drepturilor reale ale statului, care la rândul său, sunt efectuate în urma identificării proprietarilor</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>celorlalți coproprietari ai terenului sau edificiului în cadrul căroara urmează a fi efectuate lucrările de construcție pentru care se eliberează autorizația respectivă, care ar putea fi afectate prin aceste intervenții), în opinia noastră, nu sunt aplicabile în cazul special al procedurii de expropriere, dat fiind faptul că această procedură nu poate avea loc doar cu privire la un coproprietar, ceilalți coproprietari păstrându-și în continuare drepturile lor patrimoniale. Prin expropriere, așa cum stabilește art. 1 din <i>Legea nr. 488/1999</i>, se realizează transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, în condițiile prevăzute de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire. Prin urmare, exproprierea vizează toți coproprietarii bunului expropriat, asigurându-se participarea activă a tuturor acestor persoane în procedura legală, cu tot setul de drepturi și obligații ce rezultă din cadrul normativ referitor la procedura de expropriere (și nu doar în contextul eliberării unui acord autentificat notarial cu privire la acceptul eliberării autorizației de construire, care în sine poate periclită esența procedurii de expropriere și tergiversa finalitățile urmărite de autorități – prin faptul refuzului de a emite acordul de către anumite persoane particulare).</p> <p>Reieșind din acest considerent, solicităm autorului proiectului o regândire a prevederii date sau, după caz, o explicare detaliată și clară a intenției/scopului avut în vedere prin stabilirea derogării respective în cadrul proiectului de lege.</p>	<p>bunurilor imobile și emiterii prin hotărâre de Guvern a Actului de expropriere. Deținătorii cu orice titlu ai bunurilor în privința căroara a fost înregistrat provizoriu dreptul real al statului sunt obligați, după o prealabilă înștiințare, să permită accesul pentru efectuarea lucrărilor de construcție, cu desfășurarea în continuare a procedurii de expropriere și despăgubire a prejudiciului cauzat.</p>
	<p>15. La pct. 35:</p> <p>1) La lit. b), textul „termenul de 45 de zile decurge din momentul expirării termenului” se va substitui cu cuvântul „termenul de 45 de zile curge din momentul expirării termenului” astfel cum este prevăzut în <i>Codul civil nr. 1107/2002</i>.</p> <p>2) Abrevierea „art.” se va substitui cu abrevierea „pct.”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-au efectuat corectările la actualul pct. 34 din anexa la proiectul de lege, conform propunerilor, cu trimitere la actualul pct. 24 din anexă la proiectul de lege.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consulare publică	Conținutul obiectei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>3) La pct. 19 nu se face referință la termen, prin urmare, referința la pct. 19 se va substitui cu referința la 25.</p> <p>16. La pct. 42 sennalizăm existența unei prevederi ambigui, care necesită a fi dezvoltată suplimentar pentru a se asigura cerința constituțională a clarității normei, mai ales dat fiind efectul defavorabil ce rezultă din această normă și care se va răsfrânge asupra persoanelor îndreptățite să primească despăgubirea pentru expropriere. Astfel, în cuprinsul prevederii se menționează că „42. În cazul unor eventuale litigii, plata despăgubirilor stabilite se amână până la emiterea și prezentarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.”. Autorul nu detaliază despre care anume litigii este vorba în normă, ceea ce în practică ar putea genera riscul unor situații abuzive, când în această categorie ar putea fi atribuite un cerc extins de litigii, multe din care nu vor avea vreo legătură nemijlocită cu procedura exproprierii, acestea fiind utilizate doar ca pretexte pentru a se tergiversa plata despăgubirilor către persoanele îndreptățite.</p> <p>17. În scopul evitării paralelismului în legislație, prevederea de la pct. 51 se va exclude din Anexa la lege, or, aceasta este similară cu prevederea de la art. 14 din <i>Legea nr. 488/1999</i>.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-a efectuat completarea actualului pct. 41 din anexa la proiectul de lege, cu specificarea subiectului litigiilor vizate, conform propunerilor.</p>
Ministerul Economiei	<i>Obiectii și propuneri (recomandări)</i>	
<i>(Prima avizare – nr.06/3-1591 din 08.06.2022)</i>	<i>La anexa proiectului de lege:</i> Nu este necesară dublarea noțiunilor din alte acte normative, paralelisme în legislație fiind inadmisibile. Astfel noțiunile „expropriere”, „expropriat”, „expropriatorii” se vor exclude or, acestea sunt indicate în <i>Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999</i> .	<p>Se acceptă.</p> <p>Noțiunile specificate în aviz se exclud din actualul pct. 1 al anexei la proiectul de lege</p>
	Conform pct. 12 lit. d) din Anexa la legea în cauză, [...] ÎS “Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului” va efectua evaluarea prejudiciilor și elaborarea/promovarea acelor privind transmiterea în proprietatea/folosința statului a bunurilor imobile, ce fac obiect al exproprierii, în conformitate cu pct.15 [...] evaluarea bunurilor imobile vizate se va asigura de către Î.S. “Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului”,	<p>Se acceptă.</p> <p>Pentru asigurarea atribuțiilor ce revin Institutului de Proiectări pentru Organizarea privind evaluarea bunurilor în cadrul lucrărilor cadastrale, pentru care ultimul va selecta evaluatori certificați. În acest sens, s-a redactat actualul pct. 20 al anexei la proiectul de lege.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>totodată potrivit pct.17 [...] rapoartele de evaluare se vor elabora de către evaluatori, titulari ai certificatelor de calificare a evaluatorilor bunurilor imobile, prin urmare menționăm necesitatea revizuirii reglementărilor vizate.</p> <p>La pct.29-32 sunt stabilite reguli ce țin de exproprierea terenurilor, în acest sens remarcăm că nu este reglementat procesul de exproprierea a construcțiilor (ex. casei de locuit, obiectul din sfera socială etc.).</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Sintagmele „terenuri” și „construcții” sunt substituite cu sintagma „bunurile imobile” pe tot textul proiectului de lege și anexei, astfel procedurile reglementate în proiect se extind în măsură egală pe toate părțile componente ale unui bun imobil, în conformitate cu definiția din art. 460 al Codului Civil nr.1107/2002</p>
(Avizare repetată – nu a prezentat aviz repetat)	<p>La anexa proiectului de lege:</p> <p>S-au reierat propunerile expediate anterior în cadrul avizului primar nr.06/3-1591 din 08.06.2022</p>	<p>Nu este relevant.</p> <p>Obiecțiile și propunerile deja au fost luate în considerați integral și sintetizate după prima avizare.</p>
Ministerul Mediului <i>(Prima avizare – nr.131/-05/1380 din 02.06.2022)</i>	<p align="center"><i>Obiecții și propuneri (recomandări)</i></p>	
	<p>La pct. 2. Urmează a fi modificat, în partea ce ține data semnării Acordului de finanțare, întrucât că aceasta nu poate fi 27.05.2029.</p> <p>La pct. 5. Se va expune după cum urmează: „Lucrările de construcție de utilitate publică de interes național se vor iniția numai după ce documentația de proiect va fi supusă expertizei ecologice de stat în conformitate cu Legea nr. 851/1996 privind expertiza ecologică, și se va obține Avizul expertizei ecologice de stat. În procesul realizării lucrărilor se vor respecta măsurile de atenuare a impactului de mediu descrise în planul de gestionare al aspectelor de mediu și sociale ale proiectului tehnic precum și condițiile și cerințele de protecție a mediului stabile în Avizul expertizei ecologice de stat.”</p> <p>Ținem să menționăm că, activitatea planificată a fost supusă proceduri de evaluare prealabilă a impactului asupra mediului în</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-a corectat actualul pct. 3 al anexei la proiectul de lege.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Actualul pct.6 al anexei la proiectul de lege este expus în varianta propusă.</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	conformitate cu prevederile Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, iar prin decizia Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului nr. 01/01-3070 din 22.06.2018 s-a stabilit că nu este necesară parcurgerea etapei de evaluare a impactului asupra mediului, urmând ca documentația tehnică de proiect să fie supusă expertizei ecologice de stat.	
(Avizare repetată - nr.13/1-05/1639 din 27.06.2022)	La nota informativă: La pct. 2. Sintagma „aprovizionare” se va substitui cu „alimentare” în corespundere cu prevederile legislației în domeniu. Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se acceptă. Pct. 2 al notei informative la proiect este redactat în varianta propusă.
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Obiecții și propuneri (recomandări)	
(Prima avizare – nr.14-03/1544 din 03.06.2022)	Obiecții de ordin general și conceptual: Din nota informativă la proiect rezultă că, scopul proiectului vizează alimentarea cu apă potabilă a raioanelor Strășeni și Călărași, prin construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași și dezvoltarea infrastructurii pentru gestionarea apei potabile în aceste raioane, iar conform art.6 alin.(1) lit. c) din Legea nr.488/1999, pentru lucrările de interes comun al mai multor raioane și/sau municipii, utilitatea publică se declară de către consiliile lor, iar în caz de divergențe - de către Guvern.	Nu se acceptă. Cercetarea premiselor pentru declararea utilității publice de interes național a fost asigurată de către Comisia constituită în acest scop prin Hotărârea Guvernului nr. 27/2022. În rezultatul examinării materialelor justificative pentru executarea lucrărilor vizate de proiect, Comisia nominalizată a stabilit existența premiselor economice, sociale, ecologice și de altă natură și posibilitatea pentru declararea de utilitate publică de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași (Proces-verbal nr.01/2022 din 22.02.2022)
	La proiectul de lege: La art. 2 lit b) și art. 3. Potrivit art.2 lit b) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, dreptul de folosință asupra bunurilor imobile se expropriează pe un termen de până la 5 ani, dacă părțile nu convin asupra unui alt termen.	Se acceptă. Clauza de limitare a termenului de expropriere a dreptului de folosință asupra bunurilor imobile până la 5 ani este inclusă: - în art. 3 al proiectului de lege;

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Astfel, durata exproprierii dreptului de folosință asupra bunurilor imobile este prevăzut de lege – până la 5 ani, iar alt termen poate fi stabilit doar prin acordul părților. În acest context, considerăm că urmează să se evite din lege sintagma „pe perioada lucrărilor de construcție a apeductului magistral”.</p> <p>La art. 7. Suspendarea efectelor actului juridic prezumă că, după expirarea unor circumstanțe ce nu au determinat suspendarea, acesta va putea fi executat. De aceea, recomandăm recunoașterea nulă a actelor juridice în privința bunurilor imobile expropriate, cu excepția celor care vizează dreptul de folosință (ca exemplu în acest context se va vedea art. 20 din Legea nr.120/2022).</p>	<p>- în actualul pct. 5 subpt. 2) al anexei la proiectul de lege.</p>
	<p>La anexa proiectului de lege:</p> <p>La pct. 1. Urmează a fi excluse noțiunile ale căror semnificații se regăsesc în Legea nr.488/199 (expropriere, expropriat, expropriator, obiecte ale exproprierii). De asemenea, introducerea noțiunilor de expropriere permanentă sau temporară contravine Legii 488/199, or conform legii obiectul se expropriează sau nu.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Noțiunile menționate s-au exclus din actualul pct. 1 al anexei la proiectul de lege.</p>
	<p>La pct. 20. Se prevede că transferul de la expropriat la expropriator al dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile și, după caz, al dreptului de folosință sau altor drepturi reale, se consideră efectuat la data publicării Actului de expropriere de către expropriator – va permite expropriatorului să deposedeze proprietarii bunurilor imobile până la acordarea în prealabil a despăgubirii, ceea ce contravine art.1 din Legea nr.488/1999 și încalcă prevederile articolului 46 alin (2) din Constituția Republicii Moldova potrivit căruia „Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Pentru asigurarea drepturilor constituționale la proprietate privată și protecția acestei, prin despăgubirea dreaptă și prealabilă la expropriere, se introduce procedura de înregistrare provizorie a drepturilor de proprietate, conform prevederilor art. 432 și 433 din Codul civil nr. 1107/2002 cu particularitățile de atribuire a bunurilor domeniului public conform prevederilor art. 6 alin (1) lit. (a) din Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deataizarea proprietății publice, prin expunerea în noua redacție a actualului pct. 26 și complementarea procedurii de expropriere cu actualul pct. 26 în anexa la proiectul de lege.</p>
(Avizare repetată - nr. 14-03/1823 din 27.06.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	

Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică Ministerul Culturii	Conținutul obiectelor/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
(Prima avizare – nr. 1060 din 23.05.2022)	Obiectii de ordin general și conceptual: Având în vedere că pe traseul de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași sunt documentate 4 situri arheologice, autorul urmează să includă un punct suplimentar în următoarea redacție: „În zonele siturilor arheologice afectate de lucrările de construcție urmează a fi efectuată procedura de descărcare de sarcină arheologică a terenurilor cu patrimoniul arheologic, în conformitate cu prevederile art. 5 alineat (2) din Legea nr. 216/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic”	Se acceptă. În anexa proiectului de lege se include suplimentar actualul pct. 4 în redacția propusă.
	La anexa proiectului de lege: La pct. 3. Se completează cu cuvintele „bugetul autorităților publice locale și din mijloacele financiare private”.	Nu este relevant. Punctul respectiv al anexei la proiectul de lege este exclusiv completamente, dat fiind faptul că aceste dispoziții sunt expres prevăzute la art. 3 din Legea nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic.
(Avizare repetată – nr. 05-09/1336 din 28.06.2022)	La anexa proiectului de lege: La pct. 30, „textul precum și fără certificatul de descărcare de sarcină arheologică, cu condiția ca lucrările de construcție în zonele cu patrimoniul arheologic să fie efectuate doar după realizarea procedurii de descărcare de sarcină arheologică”, se va substitui cu textul „urmare obținerii certificatului de descărcare de sarcină arheologică, emis de către Agenția Națională Arheologică”, conform prevederilor din art. 5, alin. (3) și (4) al Legii nr. 218/2010	Nu se acceptă. Actualul pct. 29 al anexei la proiectul de lege se completează cu specificarea derogării de la art. 12, alin (2), lit. h) al Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții. Derogarea de la prevederile din art. 5, alin. (3) și (4) al Legii nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic este o parte componentă a procedurii speciale propuse pentru a fi aplicată lucrărilor vizate în proiectul actualului normativ. Argumentarea derogării se include în nota informativă la proiectul actualului normativ.
Agenția Relații Funciare și Cadastru	La anexa proiectului de lege:	Obiectii și propuneri (recomandări)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ proponerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
(Prima avizare – nr.36/01-06/452 din 26.05.2022)	<p>La pct. 5. După sintagma „Legea nr. 851/1996 privind expertiza ecologică” considerăm oportun de completat cu sintagma „și Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului”.</p> <p>La pct. 7. Cuvintele ”după caz” de exclus.</p> <p>Pct. 12, lit. a). Se propune următorul cuprins: ”a) delimitarea, corectarea erorilor comise la atribuirea terenurilor proprietate publică, formarea bunurilor imobile.</p> <p>La pct. 27. Cuvintele ”(proiectul planului geometric)” de substituit cu cuvintele ”(plan de contur)”.</p> <p>La pct. 34. După cuvântul ”respectiv” de completat cu sintagma ”(conform Actului de selectare a terenului proprietate publică, stabiliți în anexa la Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1170/2016)”.</p>	<p>Se acceptă. Actualul pct.6 al anexei la proiectul de lege este redactat în varianta propusă.</p> <p>Se acceptă. Actualul pct.7 al anexei la proiectul de lege este redactat în varianta propusă.</p> <p>Se acceptă. Propunerea este inclusă în actualul pct.13 al anexei la proiectul de lege.</p> <p>Nu se acceptă. Noțiunea propusă nu este aplicabilă procedurii specifice proiectului, actualul pct. 36 al anexei la proiectul rămâne fără modificări.</p> <p>Se acceptă. Actualul pct.44 al anexei la proiectul de lege este redactat în varianta propusă.</p>
(Avizare repetată – nr.36/01-06/538 din 27.06.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
Agencia Proprietății Publice	Obiecții și propuneri (recomandări)	
(Prima avizare – nr.05-03-3503 din 02.06.2022)	Obiecții de ordin general și conceptual: Urmare analizei proiectului de act normativ și a Notei informative, Agenția Proprietății Publice, prin intermediul Î.S. „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului”, urmează să asigure gratuit efectuarea lucrărilor cadastrale în baza documentației de proiectare. Respectiv, ținând cont de prevederile art. 7 alin. (6) al Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, care limitează intervenția fondatorului în activitatea operativă a întreprinderii, gratuitatea lucrărilor și serviciilor determinate în proiect, nu pot fi garantate de către Agenția Proprietății Publice în lipsa mijloacelor financiare alocate în acest sens.	Se acceptă. S-a expediat către Î.S. “Institutului de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului” demersul nr. 06/1-2792 din 03.06.2022 privind avizul la proiect.

Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Concomitent menționăm că, potrivit pct. 12 și pct. 15 din anexa la proiect, evaluarea bunurilor imobile vizate și alte acțiuni conexe procedurii de expropriere, sunt puse în sarcina Î.S. "Institului de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului", circumstanțe ce urmează a fi verificate în coraport cu atribuțiile entității respective. În contextul dat și a prevederilor art. 32 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, Agenția Proprietății Publice determină oportunitatea transmiterii proiectului dat spre avizare și Î.S. "Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului".</p>	
(Avizare repetată – nr. 05-04-4004 din 24.06.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
Agenția Servicii Publice (Prima avizare – nu a participat la avizare)	<i>Obiecții și propuneri (recomandări)</i>	
(Avizare repetată – nr. 01/4523 din 30.06.2022)	<p>La anexa proiectului de lege:</p> <p>În pct.9 cuvântul „<i>intabulare</i>” de substituit cu cuvântul „<i>înregistrare</i>”, - termen juridic utilizat în acest sens în legislație (art.421 din Codul civil)</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Actualul pct. 8 al anexei la proiectul de lege este redactat.</p>
	<p>În pct.17, alineatul doi de revăzut, or pentru a înscrie notarea interdicției în registrul bunurilor imobile este necesară prezentarea listei terenurilor afectate de construirea apeductului magistral sau, cel puțin, prezentarea documentației de proiect aprobate în modul stabilit de legislație, pentru a identifica terenurile afectate de lucrările de construire. Astfel, propunem de completat în acest sens alineatul doi, inclusiv a indica, pentru un spor de precizie, autoritatea responsabilă de a prezenta Agenției Servicii Publice documentația menționată. În caz contrar ASP va fi în imposibilitate de a nota interdicțiile în registrul bunurilor imobile.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Actualul pct. 16 al anexei la proiectul de lege este completat cu prevedinunea propusă.</p>
	<p>În pct.37 cuvintele „(<i>plan de contur</i>)” de exclus, or proiectul de formare trebuie să conțină planul geometric și nu planul de contur. Aceasta va evita eventualele confuzii la înregistrarea bunurilor expropriate.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Actualul pct. 36 al anexei la proiectul de lege revine la noțiunea inițială a proiectului - „planul geometric”, iar propunerea Agenției Relații Funciare și Cadastru din cadrul primei avizări, nr.36/01-</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Agenția Națională Arheologică	<i>Obiecții și propuneri (recomandări)</i>	06/452 din 26.05.2022, se respinge, ca fiind neaplicabilă pentru condițiile specifice proiectului.
<i>(Prima avizare – nr.21 din 23.05.2022)</i>		
	<p>Obiecții de ordin general și conceptual:</p> <p>Conform prevederilor art. 3 din Legea nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic, Guvernul Republicii Moldova garantează și asigură protejarea patrimoniului arheologic în condițiile stabilite de legislația în vigoare. Agenția Națională Arheologică reprezintă instituția publică specializată, subordonată Ministerului Culturii, care realizează politica de stat în domeniul protejării și valorificării patrimoniului arheologic. Finanțarea activității privind evidența, cercetarea, punerea în valoare, salvarea, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic se asigură de la bugetul de stat al Republicii Moldova, bugetul autorităților publice locale și din mijloace financiare private. Totodată, art. 5 (2) din Legea nr. 218/2010 prevede că ”Descărcarea de sarcină arheologică este procedura prin care se confirmă că un teren în care a fost evidențiat patrimoniul arheologic poate fi restituit activităților umane curente ca urmare a finalizării cercetării de specialitate sau a distrugerii acestuia. Procedura de descărcare de sarcină arheologică a terenului cu patrimoniul arheologic este finanțată de către beneficiarul interesat în valorificarea acestui teren și este realizată de către Agenția Națională Arheologică pe bază de contract”.</p> <p>Subliniem în context că pe traseul de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași sunt documentate un număr de 4 situri arheologice și, potrivit prevederilor Legii nr. 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic, în zonele siturilor arheologice afectate lucrările de construcție urmează să fie efectuată procedura de descărcare de sarcină arheologică a terenurilor cu patrimoniul arheologic prin cercetări/săpături arheologice.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>În anexa proiectului de lege se include suplimentar actualul pct. 4, care prevede acțiunile de descărcare de sarcină arheologică.</p>
<i>(Avizare repetată – nr.22 din 22.06.2022)</i>	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	

Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică Biroul Național de Statistică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
(Prima avizare – nr. 08-5/30 din 24.05.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
(Avizare repetată – nr. 14-10/95 din 23.06.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
Institutul de Proiectări și Organizare a Teritoriului	<i>Obiecții și propuneri (recomandări)</i>	
(Prima avizare – nr. 06-1-01/742 din 16.06.2022)	<p>Obiecții de ordin general și conceptual:</p> <p>Actul normativ să prevadă norme clare în privința autorităților responsabile de realizarea etapelor, precum și stabilite costurile estimative pentru planificarea bugetelor, cu introducerea modificărilor corespunzătoare în art. 4-5 din Legea; pct. 7-10 din Anexă la Lege.</p>	<p>Se acceptă de principiu.</p> <p>Enumărarea responsabilităților autorităților care sunt antrenate în realizarea procedurilor de expropriere partea de dispoziții generale ale proiectului de legeii nu este oportună. Responsabilitățile și atribuțiile autorităților și entităților sunt reflectate, cu completarea propusă, în anexă la proiectul de lege, la descrierea procedurilor tehnice de expropriere.</p>
	<p>La proiectul de lege:</p> <p>Reieșind din prevederile art. 460 al Codului Civil, precum și din faptul că proiectul tehnic final pentru construcția apeductului nu este elaborat, și nu se știe cu certitudine dacă lucrările de construcție nu vor afecta alte părți componente ale bunurilor imobile (clădiri, construcții, plantații, etc) proprietate privată sau cea publică a UAT, se propune sintagma „bunurile imobile (terenuri și construcții)” de substituit cu „bunurile imobile” pe tot textul proiectului actului legislativ.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Noțiune propusă s-a modificat în tot textul proiectului de lege și anexei la proiect de lege.</p>
	<p>De prevăzut expres autoritatea din partea statului abilitată să desfășoare activitățile ce țin de exproprierea bunurilor și achitarea despăgubirilor.</p>	<p>Se acceptă de principiu.</p> <p>În art. 4 și 5 al proiectului de lege este expres indicat Guvernul, ca autoritate din partea statului, pentru desfășurarea activităților pre-notate. Consecvent, în anexă la proiectul de lege sunt specificate autoritățile de specialitate, antrenate în procedurile specifice de expropriere.</p>
	La anexa proiectului de lege:	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Lucrările de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași se vor desfășura concomitent cu procedura de expropriere, fără a afecta desfășurarea acesteia și fiind respectate măsurile, condițiile și cerințele de protecție a mediului și de reducere a impactului asupra mediului, expuse în acordul de mediu.</p> <p>Prin derogare de la prevederile art.72,74 și 80 din Codul funciar nr.828/1991, retragerea din circuitul agricol sau silvic a terenurilor afectate de lucrările de construcție de interes național are loc prin efectul prezentei legi și este:</p> <p>a) definitivă, în cazul terenurilor afectate permanent de lucrările supraterrane necesare pentru construcția obiectivelor menționate, cu trecerea lor în categoria de terenuri destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte scopuri speciale;</p> <p>b) temporară, în cazul terenurilor afectate pe durata executării lucrărilor supraterrane necesare pentru construcția obiectivelor menționate.</p> <p>Prin derogare de la prevederile art.12 din Legea nr.1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, excluderea din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și din circuitul agricol sau silvic, a terenurilor afectate de lucrările de construcție de interes național se va efectua fără compensarea pierderilor.</p> <p>Atât procedura de expropriere, cât și lucrările de utilitate publică ce fac obiectul prezentei legi nu pot fi suspendate sau sistate la cererea vreunei persoane, care invocă existența unor litigii privind posesia ori proprietatea imobilului expropriat sau, după caz, privind dreptul de folosință expropriat.</p> <p>Completări de clarificare ce țin de componenta lucrărilor de care este responsabil Î.S. Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului și modul de finanțare a lucrărilor cadastrale și de organizare a teritoriului, evaluarea despăgubirilor, etc, stabilirea autorității responsabile de promovare a actelor privind</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>În anexa proiectului de lege se include suplimentar actualul pct. 2, cu conținutul propus.</p>
		<p>Se acceptă.</p> <p>Propunerea se regăsește în actualul pct. 5 al anexei la proiectul de lege.</p>
		<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea de aplicare a derogării de la cadrul legal, privind excluderea compensărilor pentru prejudiciul cauzat, contravine și standardului Băncii Mondiale ESS, care este co-finanțator al proiectului.</p>
		<p>Se acceptă.</p> <p>Propunerea se regăsește în actualul pct. 7 al anexei la proiectul de lege.</p>
		<p>Se acceptă.</p> <p>Propunerea se regăsește în actualele pct. 13 și 14 ale anexei la proiectul de lege.</p>

Participant la avizare (expertizare)/ consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	transmiterea în proprietate/folosința statului a bunurilor imobile, ce fac parte al exprorierii.	
	Nu este clar cine este titular de drepturi (gestionar) la obiecte expropriate, care vor fi afectate permanent de lucrări pe întreaga durată de exploatare a apeductului Chișinău – Strășeni – Călărași, și care se transmit în proprietatea statului.	Se acceptă. Previțiunea de determinare a proprietarului este formulată în actualul pct. 25 al anexei la proiectul de lege.
	De introdus un pct. suplimentar în anexă la proiectul de lege, ce ține de procedura de expropriere a părții dintr-un bun imobil.	Se acceptă. În anexa proiectului de lege se include suplimentar actualul pct. 28, cu conținut propus.
(Avizare repetată – nr.01-6-10/827 din 01.07.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
Primăria municipiului Chișinău (Prima avizare - nr 3267/22 din 21.06.2022)	Obiecții și propuneri (recomandări) Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
(Avizare repetată – nu a prezentat aviz repetat.)		În conformitate cu pct. 192 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 și ca urmare a lipsei de obiecții și propuneri, înaintate în cadrul primei avizări, proiectul se consideră avizat
Consiliul Raional Strășeni (Prima avizare – nr. 518 din 27.05.2022)	Obiecții și propuneri (recomandări) Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
(Avizare repetată – 627 din 30.06.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
Consiliul Raional Călărași (Prima avizare – nr. 184 din 25.05.2022)	Obiecții și propuneri (recomandări) Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
(Avizare repetată – nr.211 din 27.06.2022)	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
Centrul Național Anticorupție (nr. 06/2-3212 din 02.06.2022)	Expertiza anticorupție Potrivit art. 25 alin. (1) al Legii nr.82/2017, eficiența cultivării climatului de înregistrare instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass-mediei.	Se acceptă. Proiectul este definitivat în urma recepționării obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) prin

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>În acest sens, în conformitate cu prevederile art.25 alin (3) lit. a), art. 28 alin (4) al Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control a integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate.</p> <p>Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt care presupune ca ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări.</p> <p>Reieșind din cele expuse supra, solicităm expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat pentru efectuarea expertizei anticorupție.</p>	<p>proceduri de avizare/sintează primară și repetată, precum și consultații publice.</p>
<p>(Raport de expertiză anticorupție – nr.ELO22/8087 din 13.07.2022)</p>	<p>Obiecții la art. 35 din proiectul procedurii speciale:</p> <p>Norma prenotată are drept scop de a stabili momentul care declanșează curgerea timpului de 45 de zile pentru ca expropriații să-și dea sau nu consimțământul pentru compensarea imediată și echilibrată pentru bunurile expropriate. Problematika acestei norme constă în aceea că pentru a clarifica cele expuse mai sus se face trimitere la o normă eronată din proiect. Astfel, norma analizată face trimitere la art.19, însă acest articol nu este relevant reglementării normei analizate și nici nu se referă la curgerea termenilor. Examinând prevederile proiectului în ansamblu se observă că norma relevantă care reglementează aspectele relevante articolului 35 este art.24.</p> <p>Prin urmare, norma analizată conține o trimitere defectuoasă, care poate crea impedimente în aplicarea corectă a proiectului. Or, în cazul reglementării procedurilor administrative, prevederile legale urmează a fi stabilite cu precizie și lipsă de echivoc.</p> <p>Recomandări: la art.35 din proiectul procedurii speciale se recomandă substituirea cuvintelor „art. 19 al prezentei proceduri” cu „art. 24 al prezentei proceduri”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Ca urmare a completărilor anexei la proiectului de lege cu puncte suplimentare, propuse în cadrul procedurii de avizare, și re-numerotării punctelor, s-a stercurat o eroare tehnică de trimitere la normă irelevantă.</p> <p>S-a efectuat corectarea în actualul pct. 34, subpct. 2), privind trimiterea la actualul pct. 24 din anexa la proiectul de lege.</p>
	<p>Concluzia expertizei:</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>Prin proiect se propun a fi declarate de utilitate publică de interes național lucrările de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași în cadrul Proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”, finanțat de către Guvernul Federal German prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare KfW și din Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală. Obiecte ale exproprierii sunt bunurile imobile situate în extravilanul și/sau intravilanul a 17 localități, precum și dreptul de folosință și alte drepturi reale asupra bunurilor imobile, indicate în proiect, ce urmează a fi utilizate pe perioada lucrărilor de construcție.</p> <p>Totodată, prin proiect se propune o procedură specială de expropriere, aplicabilă relațiilor sociale de proiect.</p> <p>Cu excepția normei respective, proiectul în redacția parvenită la efectuarea expertizei anticorupție nu conține factori de risc, care să genereze riscuri de corupție.</p>	

II. Consultare publică

Banca Germană de Dezvoltare KfW (format electronic, din 07.06.2022)		
Propuneri (recomandări)		
La proiectul de lege:	Se acceptă de principiu.	
<p>Pentru a evita clarificări îndelungate, ar fi bine de intitulat pe proiectul de lege entitatea responsabilă de elaborare a actului. Nu este clar de ce se aplică o procedură specială, anexată la lege, dar nu este descrisă în lege.</p>	<p>Cerințele de bază față de structura și conținutul actelor normative sunt reglementate prin Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>Informații despre autorul proiectului se specifică în Nota informativă, care însoțește proiectul actului normativ.</p> <p>Dat fiind faptul că dispozițiile de conținut din proiectului de lege poartă preponderent caracter de reglementări tehnice, prin care se descrie mecanismul de expropriere și entitățile antrenate în proceduri tehnice, acestea reglementări sunt sistematizate într-o succesiune logică, ca anexă la proiectul de lege.</p>	

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		<p>Mai cu seamă, în conformitate cu art. 49 alin. (2) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, anexa actului normativ este parte integrantă a actului și are natura și forța juridică ale acestuia.</p> <p>În acest sens, art. 7 al proiectului de lege stabilește proceduri speciale conform anexei.</p> <p>Întitularea procedurii de expropriere, ca fiind specială, derivă din reglementarea distinctă pentru anumit domeniu particular a unei proceduri de expropriere, mai rapide decât procedura reglementată de dreptul comun în materie, cu aplicarea procedurii de înregistrare provizorie.</p>
	<p>La art. 1. Ar fi utili dacă toate fazele proiectului ar fi putut implicate aici.</p>	<p>Nu este relevant.</p> <p>Proiectul de lege vizează faza I de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași. Existența premiselor pentru utilitate publică de interes național, ce impune declararea de către Parlament prin lege, au fost constatate de către o comisie, constituită în acest scop prin Hotărârea Guvernului nr. 27/2022 (Proces-verbal nr.01/2022 din 22.02.2022).</p> <p>Lucrările pentru fazele ulterioare în cadrul proiectului vizează bransarea rețelelor secundare la conducta magistrală, cu extinderea acestor rețele în localități, care reprezintă utilități publice de interes local, declararea fiind asigurată în condițiile art. 6 alin. (1) lit. b), c), d) din Legea nr.488/1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică, de către autoritățile publice locale.</p>
	<p>La art. 4. De menționat Standardul internațional de mediu și social, care se aplică în procesul de expropriere a bunurilor.</p>	<p>Se acceptă de principiu.</p> <p>Referință la Standardul de mediu și social (ESS) al Băncii Mondiale „Achiziționarea de terenuri, restricții privind utilizarea terenurilor și strămutarea involuntară” se face în Planul de acțiuni privind</p>

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiectiei/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		exproprierea și compensarea pagubelor, pct.1 al anexei la proiectul de lege. Recomandarea de a face trimitere la standarde în partea dispozitivă a legii nu este relevantă conținutului unei dispoziții generale a actului normativ.
La art. 5 Cum se poate asigura că vor fi respectate potențialele compensații mai mari, conform standardelor intenționale?	La art. 5 Cum se poate asigura că vor fi respectate potențialele compensații mai mari, conform standardelor intenționale?	Se acceptă de principiu. Despăgubirile sunt asigurate de către Guvernul Republicii Moldova, din mijloacele bugetului de stat, în conformitate cu legislația națională. Mecanismul de evaluare și despăgubire în cadrul actualului proiect este descris în actualele pct.12-20 ale anexei la proiectul de lege. Cerințele standardelor de mediu și sociale (ESS) ale Băncii Mondiale sunt luate în considerație la stabilirea cuantumului vizat în actualul pct. 17 al anexei la proiectul de lege.
La anexa proiectului de lege:	La anexa proiectului de lege:	Nu este relevant. Definiția vizată este exclusă din articol în varianta finală. Conformitatea cu ESS este enunțată în actualul pct. 1 al anexei la proiect, la definiția „Plan de acțiuni privind exproprierea și compensarea pagubelor”.
La pct. 1. Noțiunea de „expropriere” presupune procedura obligatorie. Poate că „achiziția de terenuri” este termenul care se aplică conform definiției ESS5.	La pct. 1. Noțiunea de „expropriere” presupune procedura obligatorie. Poate că „achiziția de terenuri” este termenul care se aplică conform definiției ESS5.	Nu este relevant. Definiția vizată este exclusă din articol în varianta finală. Conformitatea cu ESS este menționată în actualul pct. 1 al anexei la proiect, la definiția „Plan de acțiuni privind exproprierea și compensarea pagubelor”.
	La pct.1. Care este semnificația „construcția căminelor și altor utilități pentru gestionarea apei” la noțiunea „expropriere permanentă”?	Nu este relevant. Definiția vizată este exclusă în varianta finală.
	La pct.1, Consider aplicarea noțiunii de „Plan de achiziție a terenurilor”.	Nu se acceptă.

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	<p>La pct. 1. Consider referința către Standardul internațional de mediu și social să fie plasată la începutul legii.</p>	<p>Noțiunile de „expropriere” și „despăgubire” sunt enunțate expres în Legea nr.488/1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică</p> <p>Nu este relevant.</p> <p>Recomandarea de a face trimitere la standarde în partea dispozitivă a legii nu este relevantă conținutului unei dispoziții generale a actului normativ.</p>
	<p>La pct.2, lit. b). De făcut referință la standardele de mediu și sociale ale Băncii Mondiale (ESS1, ESS2 și ESS5)</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Actualul pct. 3 subpct. 3) al anexei la proiectul de lege este completat cu referința recomandată.</p>
	<p>La pct.5. Ceva lipsește aici (la expertiza ecologică). Per total, legislația națională trebuie respectată și, în orice caz, vor fi implementate Planurile de management de mediu și social, așa cum sunt stipulate în Acordul de finanțare.</p>	<p>Nu este relevant.</p> <p>Actualul pct. 6 al anexei la proiectul de lege este expus în nouă redacție.</p>
	<p>La pct. 8. Actul de expropriere se referă doar la proceduri sau la calcul și standarde, de asemenea?</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Actualul pct. 17 din anexa la proiectul de lege este completat cu referința recomandată.</p>
	<p>La pct. 9. După cum este descris acum, recensământul este de așteptat să înceapă înainte de publicarea Legii.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Recensământul menționat se va desfășura după intrarea în vigoare a prezentei legi.</p> <p>Actualul pct. 10 din anexa la proiectul de lege este completat cu clauza respectivă.</p>
	<p>La pct. 10. Prin analogie cu Legea utilității naționale, adoptată recent pentru proiectul energetic, vă rugăm să luați în considerare adăugarea unei clauze care să permită: prin derogare de la prevederile art. 12 alin.1) lit. b) din Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcții nr. 163/2010, autorizația de construire va fi eliberată de primarii localităților în care se execută lucrările de construcții, fără acordul notarial al proprietarilor/coproprietarilor imobilului/terenului ale căror interese pot fi afectate în mod direct, atât pe perioada construcției cât și în timpul exploatarei.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se include în anexa la proiectul de lege actualul pct. 29, cu conținut conform recomandării.</p>

Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	La pct. 10. Lucrările de construcție vor preceda și/sau se vor efectua concomitent cu procedura de expropriere, fără a afecta realizarea acesteia.	Se acceptă. Clausă recomandată se regăsește în actualul pct. 2 al anexei la proiectul de lege.
	La cap. II. Se recomandă includerea termenului limită pentru procedurile de expropriere.	Se acceptă de principiu. Termenii intermediari pentru proceduri particulare sunt specificați în actualele pct. 13, 17, 23, 24, 34, 35, 38 și 48 ale anexei la anexei la proiectul de lege.
	La cap. II. Se recomandă ca mecanismul de reclamație să fie comunicat în timpul recensământului/angajării părților interesate pentru a evita petițiile. Escaladarea ar trebui să fie clară pentru a evita efortul administrativ pentru probleme care pot fi rezolvate la nivel de proiect.	Se acceptă de principiu. Mecanismul de soluționare a reclamațiilor, precum și procedura de formare a Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor se definește prin Actul de expropriere, care conform actualului pct. 23 al anexei la proiectul de lege se va aduce la cunoștință publică, în termen de 20 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, prin afișare la sediile consiliilor locale, în a căroră rază sunt situate bunurile imobile vizate și pe paginile web oficiale ale.
	La pct.12. Pentru a evita discuțiile interminabile despre cine deține magistrala de apeduct, este esențial să adăugați această declarație. Sau, vă rugăm să luați în considerare adăugarea unei clauze separate despre asta.	Se acceptă de principiu. Procedurile de determinare a titularului apeductului magistral se desfășoară concomitent cu elaborarea/aprobarea Actului de expropriere, conform actualului pct. 25 al anexei la proiectul de lege.
	La pct. 12. Dacă „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului”, va asigura, angajamentele menționate, atunci costurile pentru aceasta ar trebui să vină de la Guvern. Vă rugăm să furnizați sursele de fonduri pentru toate activitățile menționate aici și să menționați în mod specific care fonduri vor veni de la KfW/BMZ. Rețineți că KfW/BMZ nu furnizează de obicei bani pentru achiziții de terenuri și/sau activități conexe.	Se acceptă de principiu. Art. 5 al proiectului de lege prevede despăgubirea pentru exproprierea bunurilor imobile și dreptului de folosință asupra acestor bunuri să fie efectuate de către Guvern din mijloacele financiare alocate din bugetul de stat. Actualul pct. 11 al anexei la proiectul de lege prevede finanțarea implementării Planului de acțiuni cu privire la strămutare și compensarea pagubelor să fie asigurat din mijloacele alocate din bugetul de stat al Republicii Moldova.

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
		Actualul pct. 14 al anexei la proiectul de lege prevede finanțarea lucrărilor, până la emiterea Actului de expropriere, inclusiv a lucrărilor cadastrale și de organizare a teritoriului, evaluare a despăgubirilor și întocmirea informațiilor sistematizate va fi realizată din mijloacele financiare, alocate proiectului.

Secretar general

Digitally signed by Dabija Lilia
Date: 2022.09.09 10:49:04 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Lilia DABIJA